

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A1.

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. *Εθνικόν Κομιτάτον*
- β. *Ομάδα Ιαπώνων*
- γ. *Πατριαρχική Επιτροπή*

Μονάδες 15

A2.

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν το περιεχόμενο της πρότασης είναι σωστό, ή τη λέξη **Λάθος**, αν το περιεχόμενο της πρότασης είναι λανθασμένο:

- α. Μέχρι το 1913 στην Ελλάδα αναπτύχθηκε κυρίως το εσωτερικό εμπόριο.
- β. Η κατασκευή του φράγματος και της τεχνητής λίμνης του Μαραθώνα ήταν έργο της Αμερικανικής εταιρείας ΟΥΛΕΝ.
- γ. Η παροχή εκλογικού δικαιώματος στις γυναίκες αποτέλεσε μια από τις βασικές θέσεις του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.).
- δ. Οι πρόσφυγες αποτελούσαν ένα ενιαίο σύνολο με συμπαγή κοινωνική προέλευση και πολιτιστική παράδοση.
- ε. Μετά την έκρηξη της επανάστασης στο Θέρισο, η Κρητική Βουλή ψήφισε τον νόμο «περί ιδρύσεως σώματος δημοφρουρών».

Μονάδες 10

B1. Ποιοι παράγοντες επέτρεψαν τη θετική πορεία της ελληνικής οικονομίας κατά την περίοδο του μεσοπολέμου (1919-1939);

Μονάδες 15

B2. Πώς αντιμετωπίστηκε το ζήτημα της τοπικής εκκλησίας από την Κρητική Πολιτεία;

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1.

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να απαντήσετε στο ακόλουθο ερώτημα:

Ποιες πρακτικές υιοθετήθηκαν για τη στεγαστική αποκατάσταση των αστών προσφύγων του 1922 στα αστικά κέντρα της ελληνικής επικράτειας;

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το πρόβλημα, συνεπώς, της άμεσης στεγάσεως των άστεγων και κακά στεγασμένων προσφύγων, απαιτούσε άμεση λύση.

Και προς την κατεύθυνση αυτή, οι αυτοσχεδιασμοί και οι βιαστικές λύσεις δεν έλειψαν, δικαιολογημένες κατά ένα μέρος από την επείγουσα ανάγκη.

Η στέγαση όμως των προσφυγικών οικογενειών μέσα ή γύρω από τα αστικά κέντρα, που ο αριθμός αυτών των οικογενειών υπολογίζονταν σε 350.000, δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί μέσα στις μικρές, πολεοδομικά αναρχούμενες πόλεις, με τα στενά και τα σοκάκια, με τα οδικά αδιέξοδα και τα μνημειακά εμπόδια, όπως ήταν κυρίως η περιοχή των Αθηνών.

Για το λόγο αυτό, προκρίθηκε η δημιουργία οικισμών γύρω από τα αστικά κέντρα, σε εκτάσεις του Δημοσίου, ή σε ιδιωτικά οικόπεδα, που απαλλοτριώνονταν αμέσως.

Γιώργος Λαμψίδης, *Οι πρόσφυγες του 1922*, 3^η έκδοση, εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1992, σ. 165.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Αμέσως μετά το 1922 η Αθήνα και ο Πειραιάς περιτριγυρίστηκαν από προσφυγικούς συνοικισμούς και σταδιακά συνενώθηκαν σε ενιαίο πολεοδομικό συγκρότημα. [...] Η πολιτική των φορέων που είχαν αναλάβει την αστική αποκατάσταση συνέτεινε στο διαχωρισμό των προσφύγων σε πλούσιους και φτωχούς, αφού ο τρόπος απόκτησης κατοικίας εξαρτήθηκε από την οικονομική τους δυνατότητα. Οι πρώτοι αποκτούσαν ακίνητα σε δημοπρασίες ή ενισχύονταν για να κτίσουν κατοικίες σε κεντρικές αστικές περιοχές, ενώ οι δεύτεροι, στην καλύτερη περίπτωση, στεγάζονταν από τις κρατικές υπηρεσίες στους προσφυγικούς συνοικισμούς. Εκτός αυτών, υπήρχαν και εκείνοι που δεν είχαν ακόμη επωφεληθεί από το πρόγραμμα κοινωνικής στέγης και διέμεναν σε κάθε είδους πρόχειρα καταλύματα. [...] Ένα σημαντικό μέρος των προσφυγικών οικογενειών στις πόλεις (περίπου το 29%) ζούσε σε ακατάλληλες κατοικίες, όπως «στρατώνες, στρατιωτικά παραπήγματα, εργαστήρια, τζαμιά, σκηνές και τρώγλες κάθε είδους».

Γιώργος Γιαννακόπουλος, «Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες», στο: *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τόμ. 7, εκδ. Τα Νέα-Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σσ. 92-93.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Ο πίνακας που ακολουθεί αναφέρεται στην «εκτός σχεδίου πόλεως» περιοχή του Δήμου Πειραιά.

Απογραφή 1928

	Σύνολο απογραφής 1928	Κάτοικοι πριν τον Σεπτέμβριο 1922
Βούρλα	3.184	750
Δραπετσώνα	17.652	2.080
Νέα Καλλίπολις	4.691	3.180
Νέα Καμίνια	8.040	6.626
Νέα Κοκκινιά	33.201	2.900
Παλαιά Κοκκινιά	14.225	6.854

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας/Γ.Σ.Υ.Ε., *Στατιστικά αποτελέσματα της απογραφής του πληθυσμού της Ελλάδος της 15ης-16ης Μαΐου 1928*, Αθήνα 1933, σ. 32· παρατίθεται στο: Ελένη Κυραμαργιού, *Δραπετσώνα 1922-1967*, εκδ. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 2019, σ. 65.

Μονάδες 25

Δ1.

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να απαντήσετε στα εξής ερωτήματα:

- α. Ποια αιτήματα υποστήριξαν οι ανεξάρτητοι υποψήφιοι στις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910; (μονάδες 16)
- β. Ποιες ήταν οι πολιτικές εξελίξεις μεταξύ των δύο εκλογικών αναμετρήσεων, κατά το διάστημα από τον Αύγουστο 1910 μέχρι τον Νοέμβριο 1910; (μονάδες 9)

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

**ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟΥ (14 Σεπτεμβρίου 1909)**

«Ο Λαός των Αθηνών και του Πειραιώς εις πάνδημον συνελθών συλλαλητήριοι [...] αξιοί να ἴδῃ την Κυβέρνησιν υποβάλλουσιν το ταχύτερον εις την Βουλὴν και ταύτην ψηφίζουσιν ἄρτιον σύστημα νομοθεσίας, υπό το πνεῦμα πολέμου κατά της συναλλαγῆς, ανορθώσεως ὅλων των κλάδων της διοικήσεως και προστασίας της παραγωγῆς, ἰδίᾳ δε [...] να ληφθῆ πρόνοια περί βελτιώσεως της τύχης του εργάτου, δουλεύοντος ἤδη την χειρίστην των δουλειῶν προς το κεφάλαιον δι' ἔλλειψιν παντός προστατευτικού αυτού νόμου.»

Πηγή: Γιάννης Κορδάτος, *Ιστορία της νεώτερης Ελλάδας*, τόμ. 5, σ.132-134 παρατίθεται στο: Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας Γ΄ Γενικού Λυκείου*, Αθήνα 2018, σ. 88.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Από το 1900, και κυρίως από το 1905 και μετά, η Θεσσαλία δονείται από τους αγώνες των αγροτών. [...] Διαπρεπείς προσωπικότητες υποστηρίζουν συστηματικά τα αιτήματα των κολίγων.[...] Εφημερίδες συμπαρίστανται στον αγώνα με τη δημοσίευση μαχητικών άρθρων φιλαγροτιστών. Η ωρίμανση των κοινωνικών αγώνων οδηγεί στη δημιουργία γεωργικών συλλόγων, κτηματικών ενώσεων, σωματείων, κ.λπ. [...] Μέσα από τις διάφορες κινητοποιήσεις, συλλαλητήρια, διαμαρτυρίες κ.ά., που συντονίζονταν από τις οργανώσεις στις μεγάλες πόλεις της Θεσσαλίας, προβάλλονται νέες μαχητικότερες διεκδικήσεις. [...] Με τη σταδιακή ωρίμανση του αγροτικού κινήματος και τη διαμόρφωση του ευρύτατου κοινωνικού συνασπισμού, κατά την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα, προβάλλεται το αίτημα για απαλλοτρίωση της γης.

Καίτη Αρώνη-Τσίχλη, «Το αγροτικό ζήτημα», στο: *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τόμ. 5, εκδ. Τα Νέα-Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 89.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Ο Βενιζέλος, βγήκε πρώτος στα αποτελέσματα της περιοχής Αττικής-Βοιωτίας (στις εκλογές του Αυγούστου 1910). [...] Η εκτίμηση που έτρεφαν γι' αυτόν στην Ελλάδα ήταν τεράστια. Πολλοί από τους ανεξάρτητους έκλιναν να τον ακολουθήσουν ως ηγέτη και, παρόλο που δεν αποτελούσαν συμπαγή ομάδα, είχαν σημειώσει νίκη εις βάρος των παραδοσιακών κομμάτων. Η νίκη αυτή προκάλεσε ανησυχίες στο παλαιό κοινωνικό κατεστημένο και στους κύκλους του παλατιού. Πίστευαν ότι, αν ο Βενιζέλος κέρδιζε την εξουσία, θα έκανε απευθείας επίθεση κατά της ιδιοκτησίας και του πλούτου, και θα τηρούσε εχθρική στάση απέναντι στη μοναρχία.

Douglas Dakin, *Η ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923*, μετάφραση Α. Ξανθόπουλος, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1984, σσ.277-278.

Το κείμενο αποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία του.

Μονάδες 25

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17:00.

**ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΤΕΛΟΣ 4ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ